

Interview: Ian Anderson o svém blížícím se turné ‘Jethro Tull – The Rock Opera’, o původním Jethro Tullovi, a o stavu světa

Po celá desetiletí je jméno Ian Andersona synonymem pro název jeho kapely Jethro Tull. Ale kdo byl ten původní Jethro Tull? Anderson a jeho současná skupina na tuto otázku odpoví na podzim zásadním a oslavným způsobem, a to počinem “Jethro Tull – Rocková opera,” tedy sérií koncertů, oslavujících život a dobu anglického zemědělského vynálezce Jethro Tulla.

Jethro Tull Ian Andersona – Rocková opera. Foto Leighton Media

Show vypráví životní příběh někdejšího Jethro Tulla, přepracovaný do fikce blízké budoucnosti a ilustrovaný Andersonovými nejznámějšími písněmi z repertoáru Jethro Tull.

Kvazi-operní představení uvede hrou písni z klasického zpěvníku Jethro Tull – některé s lehce přepsanými texty nebo přidanými slokami – spolu s virtuálními hosty na videu, a také hrst nově napsaných písní.

Seznam písní zahrnuje “Heavy Horses,” “Farm On The Freeway,” “Songs From The Wood,” “Aqualung,” “Living In The Past,” “Wind-Up,” “A New Day Yesterday,” “The Witch’s Promise,” “Locomotive Breath,” a další oblíbené kusy. Skupinu představují David Goodier (bass), John O’Hara (klávesy), Florian Opahle (kytara), Scott Hammond (bicí), a jako překvapení virtuální hosté. Turné začíná v září v Británii, americká stejně jako ruská, evropská a jihoamerická budou následovat.

Ian Anderson si našel pár minut, aby se mnou promluvil o blížícím se turné, původním Jethro Tullovi a hodně také o stavu světa.

Původní Jethro Tull (1674-1741) měl význam pro historii zemědělství, ale nezdá se, že by vedl nějak vzrušující život. Jak přistupuješ k tvorbě rockové opery, jejíž má být ústřední postavou?

Vlastně existuje jen pár známých okolností jeho života, nemáme tedy velké množství detailů pro příběh samotný. Navíc některé odkazy jsou trochu protichůdné z pohledu časového sledu. Ale když jsem četl jeho životopis, ohromilo mě, že jsem okamžitě zaznamenal několik prvků z jeho života, u kterých jsem si pomyslel: „Vida, o tomhle jsem přece napsal písničku!“

Ian Anderson na Weyfestu 2014. Foto Martin Webb

A pak mi přišlo na mysl- schválně, kolik dalších mých písní bude mít vztah k jednotlivostem jeho příběhu. A začal jsem procházet celý svůj repertoár zvíci více než 300 písní. Znova a znova mě některé udeřily do očí, jak blízké jsou životu někdejšího Jethro Tulla. Takže jsem si hned začal pohrávat s tím nápadem – hele, možná bych mohl vyprávět příběh Jethro Tulla s použitím svých vlastních písní...

Ale, a jde o velké „ale“ byla by to práce s jistým obdobím v čase, s lidmi v parukách a punčochách. A já myslím, že už jsem tam byl, už jsem to zažil, že by to asi bylo trochu moc historické a trochu moc vyumělkované na dnešní dobu, a tak trochu v rozporu s rockovou muzikou.

Tak mě napadlo – no, počkej, proč prostě nepřenést Jethro Tulla do současnosti nebo blízké budoucnosti, kde bych ho místo vynalézání secího stroje a psaní knihy po základních zemědělských zlepšovácích pro metody 18. století nemohl umístit do dnešního světa jako biochemika, zkoumajícího geneticky modifikované organismy? Aby vyvíjel nové technologie a patentoval je, tak, jak se to v současném zemědělském podnikání děje, aby vydělával hromady peněz na všech těch patentovaných nových pokrocích v produkci potravin?

Což je v dnešním světě velice trefné, protože je nás na planetě sedm miliard lidí, a brzy, za 25 let, to už bude devět. A není pozemská naděje na peklo nutnosti nakrmit devět miliard lidí, obzvláště v kontextu změn klimatu. To přinese velký stres a obtíže mnoha konvečním historickým obilnářským oblastem.

Takže je na čase se chovat realisticky. Když nechcete jíst geneticky modifikované potraviny, pak navrhuji, abyste neměli děti! Protože, víš, pokud budeme zvyšovat populaci současným tempem, prostě to bude neudržitelné. Jsou dvě možnosti: Za prvé, v bohatém západním světě bychom se všichni mohli dohodnout, že budeme jíst polovičku toho, co jíme dnes, a o zbytek se rozdělíme s množstvím lidí, kteří si to nemohou dovolit nebo na to nedosáhnou, a to včetně těch, kteří se teprve narodí.

Ale samozřejmě si nemyslím, že lidé půjdou tímto směrem. Tak nějak máme rádi ty své třípatrové hamburgery a t-bone steaky, své humry, a vše to, co si myslíme, že je synonymem života v hojnosti. Takže se tak nějak nedomnívám, že se budeme o věci dělit, a také si nemyslím, že se nám podaří přesvědčit lidi, že by bylo zodpovědné omezit velikost rodiny na dvě či méně dětí.

Víš, ty to můžeš udělat, já jsem to udělal, moje děti jsou odhodlány zůstat na tomto limitu, ale nemůžeš diktovat lidem, kolik dětí mohou mít. To by je pochopitelně velice našvalo, a o to více, pokud pocházejí z kulturních a náboženských prostředí, kde je velká rodina součástí tradice. A opravdu, má to tak spousta lidí, je to znak mužství: Hej, já mám osm dětí, to jsem ale super hřebec, podívej se, jak dlouhýho ho mám!

Některí lidé...posuzují ostatní, nebo by rádi sami byli posuzováni, podle počtu dětí, které mají, nebo podle kapacity jejich obrovitého motocyklu. Víš, ty můžeme leda tak litovat, protože v první řadě mají jakýsi zvrácený komplex méněcennosti.

Ale lidem nemůžeš říkat, co mají dělat. To mě nutí k myšlence, že jediná cesta, jak v budoucnosti přežít ve zvětšujícím se světě se zvyšujícími se nároky, povede skrze nutnost zemědělského rozvoje. A zajisté také zvyšováním počtu lidí, zejména v našich největších městech, kteří snáze přežijí, než se snažit lidi rozptýlit do venkovského prostředí. Tam by například stavba školy pro 10 dětí z pohledu nákladů nebyla vůbec efektivní. Je lepší přidat dalších 10 dětí do městské školy a navýšit služby a infrastrukturu na sociálním a politickém základě pro každého, aby se dalo žít ve větších městských aglomeracích.

Myslím, že tohle jsou věci, kterých se dotýkám v textech a v doplňcích textů v show plánované od září. Témata jsou to celkem těžká, vážná a potencionálně i osudová, ale samozřejmě i ty nejtemnější náměty se dají uvést v život tak, že je prezentuješ v odlehčené, humorné a zábavné formě.

Vtáhneš lidi do těchto scénářů a témat tím, že jim nebudeš přednášet a malovat čerta na zeď ohledně dnešní a budoucí reality, ale raději je přiměješ, aby o nich sami přemýšleli, aby se od nich neodvraceli, aby je brali jako témata k diskusi s přáteli, s rodinou nebo s širší veřejností.

A to je myslím to, co jsem dělal po celý svůj život. Psal jsem písně, které se někdy dotýkají jistých témat; když se vrátíme k albu *Aqualung* – k tématům prostituce, náboženského nátlaku v "My God," nárůstu populace a expanze v

“Locomotive Breath” – a v písničkách z *Warchildu*, jako je “Skating Away on the Thin Ice of the New Day” o klimatické změně, třebaže tehdy jsme zcela jistě více báli globálního ochlazení, než globálního oteplení!

Takže to opravdu dělám po celý život, je to můj „inventář“. Nejsem politik, ani univerzitní lektor, jsem skladatel, bavič, tancuji po pódiu a dělám vám na scéně kašpara, vy si pak můžete podupávat a spolu se mnou se usmívat.

Zdá se, že ses vždycky zajímal o Zemi a svět přírody, vzpomeneme-li *Songs from the Wood, Heavy Horses*, a současný *Homo Erraticus* na kterém jsi svým způsobem shrnul dějiny lidstva na Zemi. Souhlasil bys, že i toto bylo stálé téma tvé tvorby?

Tématu jsem se dotkl ve své tvorbě poměrně brzy, ale myslím, že jsem mu nepopřál sluchu ve smyslu sociologickém až do doby, kdy jsem už psal tři nebo čtyři roky. Ale ohledně přirozené synergie s přírodním světem kolem nás, s poli, s lesy a s podobnými věcmi, se, jak se zdá, objevují v mé tvorbě drobné zmínky celkem často.

Vezmeme-li druhé album, *Stand Up*, najdeme na něm prvky, které ukazují, že prostředí, kde jsem v dětství vyrůstal (okraj velkého města Edinburku) jsem si opravdu to užíval. Když jsem dosáhl patřičného věku 11 nebo 12 let, mohl jsem se toulat po polích, lesích a otevřenou krajinou. To tvořilo velkou část mého dětství.

Pamatuji si, že dokonce ještě v mladším věku, asi v sedmi letech, jsem se zajímal o farmaření, a četl jsem knihy o traktorech a pluzích. To vše podle mne představuje ty mnohé nepatrné vlivy z dětství, na kterých jako autor můžeš v pozdějším životě stavět.

Ted' otázka, která se zdánlivě netýkala původního Jethro Tulla, ale teď vidím, že týká: Jak se v průběhu času udržuješ kreativně aktivním bez toho, že bys spoléhal jen na svůj starý klasický materiál, jako to dělají jiní? Má to něco společného s otevřeností a vnímavostí vůči světu, vůči světu přírody a člověka?

No tak určitě, protože jsem poměrně lačný čtenář a sledovatel zpráv, aktualit a literatury faktu na mnohá témata, včetně vědeckých.

Ale myslím, že to má také co dělat se zlostí. Je to jedna z věcí, které ženou kreativitu. Kdyby nebyly v lidském arzenálu emocí ty špatné, jako zlost, žárlivost, zuřivost, tak by nebyl žádný Shakespeare. Tak nějak je potřebujeme, protože jsou velkou hnací silou, vášní, chceš-li. Ta se pak může projevit v lidském duchu prostřednictvím natáčení filmů, psaní knih, a samozřejmě také hudby. “Zuřivost” to dostává trochu do extrému, ale zlost a obavy, tyto poměrně temné emoce, jsou velkou hnací silou tvořivosti.

Takže, jasně, tématem číslo jedna všech písňových textů je od jakživa zamilování nebo konec lásky. Tolik písňových textů se zabývá cukrováním, chozením s někým nebo rozchodem s někým, nebo problémy se vztahem. Velká část světa blues existuje na základě těchto prostých pocitů, které jsou často hodně sexuální a poměrně barvitě povahy.

Ale to je příliš snadné, nezdá se ti? Hele, víš, nemůžeme kráčet životem a jenom psát písničky o lásce či rozchodu, musíme přece jít v tom příběhu člověka trochu víc do hloubky a do šíře. Takže nechávám svůj humor, svůj vztek, dokonce i svou zuřivost přicházet skrze písni, jejichž témata nejsou až tak o emocích, spojených s mezilidskými vztahy, ale spíše o našem vztahu ke světu kolem nás.

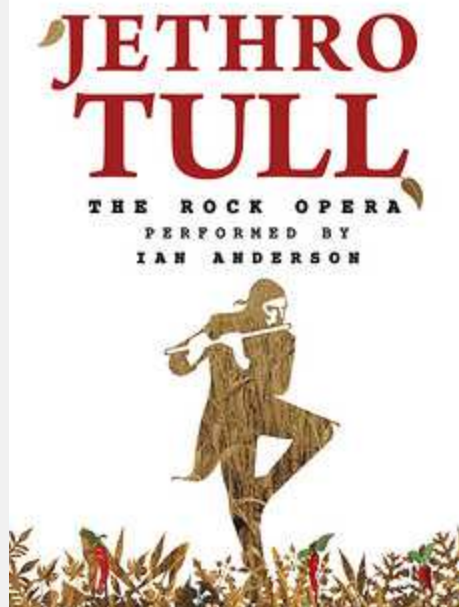
Vytvořil jsi řadu koncepčních alb, a zdá se, že i “Jethro Tull – Rocková opera” bude jakési scénické koncepční album.

No, je to vlastně opravdu celkem chabý a trapný pokus, jak znovu vychrlit další “Best of Jethro Tull.”

No, to byla má další otázka!

Naše vyprávění je umístěno do historicky odlišné reality. V základu jde do značné míry jen o oslavu mého dosavadního repertoáru písní, ale také o oslavu života osoby, jejíž jméno nám před 47 lety dal náš agent.

Když náš agent v únoru 1968 navrhl jméno Tull, já jsem bohužel nevěděl, o koho šlo. Myslel jsem si, že si to jméno vymyslel. Neuvědomil jsem si, že jsme se pojmenovali po historické postavě, která vynalezla v 18. století secí stroj. Jen jsem si pobaveně představil, že jde nějaké rázovité jméno. Měl jsem za to, že je to spíš jméno americké.

Obrázek Leighton Media

Ale obě části, “Jethro” a “Tull,” jak se ukazuje, jsou rodinná jména vyskytující se v jihozápadní Anglii nedaleko od míst, kde žiji. Ve škole jsem bohužel tento malý úsek dějin nezaznamenal, protože jsme probírali jen málo dějepisu, učil jsem se hlavně vědu a matiku. Jethro Tull mě totálně minul.

Takže jde o jistý způsob oslavy jeho života a jeho příběhu, i když je to přetvořeno do jiné podoby. Ta ukazuje, co by Jethro Tull znamenal pro zemědělství, kdyby se narodil někdy koncem 50. nebo na začátku 60. let minulého století. Příběh ukazuje, jakým směrem si myslíme, že by se jeho život ubíral. Snažím se zůstat co nejbližší původnímu sledu událostí jeho příběhu, tak, jak ho známe, ale snažím se tomu dát trochu víc hloubky uvedením pěti nových písní. Ty doplní 80% show, pro kterou se nejlépe hodí výraz “Best of Jethro Tull”.

Prozradil bys moc, kdybych se Tě zeptal na příklad, jak adaptuješ klasickou píseň Jethro Tull do příběhu někdejšího Jethro Tulla?

Jedním ze zvláštních příkladů je, o čem jsem přemýšlel, když jsem chtěl zapojit “Aqualung.” “Locomotive Breath” šla dobře, protože je o tom, že se nacházíme na neovladatelné lokomotivě, směřující do stále se rozšiřujícího a rostoucího zbesilého světa, přičemž nejsme schopni vystoupit z této šílené jízdy kamsi. Ale “Aqualung” ? Jak se zhostím jeho?

Pak jsem si ke svému úžasu přečetl, že někdejší Jethro Tull v dětství a v mládí trpěl plicní poruchou, což byl také důvod, kvůli kterému dvakrát podstoupil takovou letní léčebnou cestu do Itálie. Utíkal do teplejšího, suššího klimatu, kde se pokoušel zlepšit své zdraví a zároveň se trochu poučit o vývoji zemědělství cizí země.

Takže jsem to okamžitě měl – jméno “Aqualung” dostal chlápek z mé písně proto, že měl ten chrchlavý dech způsobený bronchitidou a spaním po ulicích. A tak jsem byl náhle schopen upravit příběh tak, že mladý moderní Jethro Tull jde studovat práva do Oxfordu, a skončí, jak tomu bývá v mnoha univerzitních městech, na ulici vedle lidí bez domova. Objeví se tam jistý chlápek, který se na něj pověsí, sleduje ho na každém kroku, a to Aqualung. Chtělo to text trochu přepsat, aby seděl.

Některé písně, jako “Heavy Horses,” tam pasují přirozeně. Ale napsal jsem pro “Heavy Horses” nový verš, který pojednává o značkách traktorů Massey, New Holland, “Nic neběží tak, jako Deere (*deer = jelen, pozn. překl.*),” a odvolává se tak na moderní technologie v designech traktorů, plně odpružené kabiny, klimatizaci a všechny ty věci v moderním světě zemědělství.

Je to svým způsobem zajímavé vzít věci, které jsi napsal dříve a buď je malinko pozměnit, nebo nechat zcela nezměněné, nebo jindy napsat nový verš. A tím jsem se bavil, abych došel do současného bodu. 1. května jsme začali nahrávat všechny detaily, video, a naše virtuální hosty na video, jak zpívají a hrají své části atd. Příprava hudby zabrala posledních šest nebo osm týdnů, všechno zkoušení, tvorba detailních aranží celého představení. Tak že už s tím bylo celkem dost práce. Budeme pokračovat mezi mými vystoupeními v průběhu května, června, července a srpna, až do kostýmních zkoušek těsně před začátkem turné v září.

Cítíte nějak dopad digitálního věku, věku, kdy jednotlivé písničky jsou důležitější, než alba a koncepční alba?

No, jednotlivé písně jsou nejvyšší formou skladatelského umění, protože jsou nejtěžší. Pokud umíš napsat tříminutovou písničku a dostat se k jádru velkého tématu, jde pro písničkáře o velice přitažlivý a chválihodný úspěch.

Jsou nejtěžší hlavně proto, že to, co musíš říci ve třech minutách, by mělo být velmi výstižné a výmluvné. A přitom možná používaná slova a emoce, noty a aranže už pravděpodobně už někdo použil předtím.

Takže když máš napsat tříminutovou popovou píseň, kterou budou všichni milovat, je stále těžší, aby byla originální. To nejlepší, co bylo vytvořeno v posledních 50-60 letech představuje obrovskou opojnou horu, kterou musíš zdolat, než se dostaneš k nějakému vrcholu. Jako mladý písničkář nutně zjistíš, že bloudíš územím, které již bylo dávno dobře prošlapáno.

A to je velice těžké. Psaní krátkých, úderných písniček, které jdou k věci, to je velmi dobrá disciplína, na kterou musíš jako skladatel písni aspirovat. A digitální věk ti to může ulehčit, ale může tě také zatáhnout do nekonečného imitování a opakování, protože si musíš uvědomit, že ty klávesy, které mačkáš, a ten software, který používáš, má každý [smích]. Ať už mají hudební přípravu či nikoli, všichni mají přístup ke stejným programům, ke stejným samplům, nekonečným smyčkám rytmickým i melodickým – ty se dokonce už dodávají ke spoustě nahrávacího softwaru, takže všichni pracují se stejnými nástroji.

Tím pádem je těžké postavit jiný barák. Pracuješ se stejným nářadím jako každý jiný stavitel; všichni přitom velice snadno sledujete přirozenou linku, která je svým způsobem diktována právě tím nástrojem, který máte po ruce.

Je to teď jakoby snadnější pro ty, kdo už jsou v hudbě déle zaangažováni, ale dá se říci, že paradoxně je pro ně zase těžší být originální. Prostě dnes velice snadno zjistíš, že děláš totéž, co ostatní. I když to může být velmi atraktivní, profesionální, pečlivě finálně zpracované, ta hlavní zpráva je, že je těžké najít melodickou linku nebo slovní spojení několika výrazů, které už nebyly do mrtě vyčerpány, obzvláště v posledních pěti nebo šesti dekadách moderní hudby.

Ale hlavu vzhůru, každý má stejnou šanci napsat nové mistrovské dílo, a pár lidí toho dosáhne. Já, stejně jako ostatní, jsem veden tím vrozeným optimismem, že mi někdo pošle demonahrávku, nebo nějakou hudební složku přes internet, a já jen hlesnu „Páni! To je naprosto skvělé, nic takového jsem ještě neslyšel.“ Věřím, že k tomu dojde.

Jon Sobel, 9.5.2015

<http://blogcritics.org/interview-ian-anderson-on-his-upcoming-jethro-tull-the-rock-opera-tour-the-original-jethro-tull-and-the-state-of-the-world/>

translation©Jetřich Tyl